

Nora Biologiska Förening

Årskrift

2014

Berglärka. Den första rapporterade i Nora kommun.

Foto: Roland Thuvander

Innehåll:

Ordföranden har ordet.	4
Verksamhetsberättelse år 2014.	6
Exkursionsrapporter år 2014.	8
Växtfynd år 2014.	16
Fågelrapport för Nora kommun 2014.	19
Däggdjur i Nora kommun 2014.	49
Småkryp i Nora kommun 2014.	50
Stövsländor i Nora kommun.	52
NBF:s exkursionsprogram 2015.	54

Omslagsbild: Rödhake av Erik Marcusson.

Ordförande har ordet

Under året 2014 kunde vi glädja oss åt att två nya naturreservat inrättades i Nora kommun. Det ena reservatet är Dalbotorpsravinerna i Fingerboda, de vi länge väntat på att de skulle skyddas. Området består av djupt nedskurna biraviner till Järleån med gammal skog av naturskogsliknande karaktär. En hel del död ved finns i reservatet vilket gynnar artrikedomen av svampar och kryptogamväxter liksom vissa fågelarter. Det andra reservatet är Röberghagemossen, ett moss- och kärrområde i Kilsbergsområdet sydväst om Skymhyttan.

Under 2015 kommer vi att anordna exkursioner till dessa båda nya reservat. Av exkursionerna 2014 tvingades vi att ställa in en på grund av kraftigt regn. Det gällde ett planerat besök vid Rynningeviken utanför Örebro där ringmärkning av fåglar pågår.

Naturintresset och artproblematiken – en liten betraktelse

Det allmänna naturintresset är fortfarande ganska stort enligt min uppfattning, men när det gäller botaniken är det bekymmersamt. Det tillkommer allt färre avancerade amatörbotanister, vilket är illa. Det behövs riktigt artkunniga botanister för att följa florans förändringar, göra inventeringar och bevaka känsliga områden och arter.

Går man tillbaka ett antal årtionden var botaniken en stor ”rörelse” i Sverige, delvis kanske på grund av tvånget att i skolan på realskole- och gymnasienivå samla växter till ett eget herbarium. Som tur är har detta tvångssamlande upphört. Vissa sällsynta växter höll på att utrotas på grund av samlandet (och gjorde det i vissa områden i landet).

När jag gick i realskolan slapp vi samla och pressa växter, men däremot skulle vi lära oss att känna igen 125 tämligen vanliga växter och kunna de latinska namnen på dessa (vid samma tid fick min hustru Eila samla och pressa växter till sitt herbarium i realskolan i Finland).

Jag lärde mig känna igen växterna och alla de latinska (vetenskapliga) namnen, jag var ju intresserad, och klarade då provet utan problem. Motivet för att lära sig de latinska namnen var dels att dessa ”aldrig” skulle ändras (sa man) och att man i internationella sammanhang (vid läsning av utländska artiklar eller kommunikering med utländska botanister) skulle ha stora fördelar av dessa kunskaper.

Senare har jag lärt mig många fler latinska namn på bl.a. växter och fåglar, men också glömt av en del när jag inte ”tränat”, men nu de senaste åren har allt fler av dessa namn ändrats.

(Man bör egentligen säga ”vetenskapliga” namn i stället för ”latinska” då en hel

del namn är "rena grekiskan" eller t.ex. latiniserade personnamn.)

Här några exempel på förändrade namn: Många av mesfågelarterna hade tidigare släktnamnet *Parus* (t.ex. *Parus major* = talgoxe). Blåmes, svartmes, tofsmes, entita, talltita m.fl. hade också *Parus* som släktnamn, men det har de inte nu. Nu är det bara talgoxen som har släktnamnet *Parus* bland de svenska mesarna. Blåmesen heter nu *Cyanistes*, Svartmesen *Periparus*, titorna och lappmesen *Poecile* o.s.v.

Fjällugglan har blivit en uv. Den hörde tidigare till det egna släktet *Nyctea*, men heter nu *Bubo scandiacus* och har alltså blivit (klassats om till) en uv. (Berguv heter *Bubo bubo*).

Varför händer nu detta? Ja det beror på den nya gentekniken som visat att t.ex. mesarna inte är så nära släkt med varandra som man tidigare trodde och att fjällugglan är nära släkt med berguven trots att den ser så pass annorlunda ut.

Det är naturligtvis riktigt att man ändrar namn när släktskapen inte är som man tidigare trott, men ack så förvirrande det kan vara. Dessutom är det besvärligt när man läser engelska eller tyska artiklar eller böcker och tidigare ganska lätt kunnat förstå vilka arter som behandlas när man väl lärt sig de vetenskapliga namnen, nu blir det allt jobbigare. Det gäller nu att skaffa nya upplagor av fågelböcker och floror för att hänga med. *Men det är väl ändå nyttigt för hjärnan – som gymnastik.*

Peter Bernövall, ordförande

Ordförande Peter Bernövall, en ladusvala m.fl. vid Tåkern. Foto: Claes Eliasson

Verksamhetsberättelse 2014

Föreningens 72 verksamhetsår

Ordförande:	Peter Bernövall
Vice ordförande:	Roland Thuvander
Kassör:	Lisbeth Uhr
Sekreterare:	Lotta Persdotter Andersson
Övriga ledamöter:	Karin Berg, Lovisa Nilsson, Per Erik Persson
Suppleanter:	Claes Eliasson, Kajsa Grebäck

Arbetsutskottet har bestått av: ordförande, sekreterare, kassör

Revisor: Annika Carlsson, Berit Ragné (suppleant)

Medlemmar

Föreningen hade 173 medlemmar vid årets slut. En viss minskning sedan året innan.

Styrelsesammanträden

Under året hölls fem styrelsesammanträden.

Program

Årsmöte hölls den 23 mars.

8 exkursioner kunde genomföras. (Se särskild redogörelse.)

Föreningens hemsida

Föreningen har fortsatt med sin hemsida med adressen: **www.norabf.se** .

Hemsidan sköts på ett utmärkt sätt av föreningsmedlemmen Bertil Sundberg.

Naturvårdsfrågor

Skötsel av Fibbetorps naturreservat på uppdrag av Nora kommun, som tidigare.

Roland Thuvander har deltagit i informationsmöte om Hagbydammen i Nora.

Ordföranden och vice ordföranden har var för sig svarat på enkäter om reservatsbildningen och tänkt skötsel för blivande reservaten Venakärret i Vikar och Tysslingen i Närke. Enkäterna gjordes skriftligt och muntligt.

Remissvar har lämnats ang. reservaten Dalbotorpsravinerna och Röbergshagemossen (Nya reservat i kommunen.)

NBF har deltagit i inventering av ugglor, i Västmanlands ornitologiska förenings regi, under mars månad.

Ekonomi

Intäkterna för år 2014 uppgick till 28 892:95 och kostnaderna till 18 748: -.
De sammanlagda tillgångarna uppgick vid årsskiftet 2014/2015 till 93 045:35 .
I tillgångarna ingår medel som reserverats för ett eventuellt framtagande av en lokal Noraflora.

Peter Bernövall, ordförande

Svart trumpetsvamp i det nya naturreservatet Dalbotorp.

Foto: Roland Thuvander.

Exkursionsrapporter år 2014.

Käppsta 14 april

En kvällsutflykt gjordes till Käppsta vid sjön Vikern. Aftonen var solig men ganska blåsig. Uppe på berget vid Käppsta har en lokal förening iordningställt en utsikts- och grillplats med en strålande vy över Vikerns östra del.

Ett 15-tal deltagare tog sig upp på berget för att grilla korv och lyssna på vårfågelsång. Tyvärr blev det magert utbyte vad gäller fågelsången på grund av blåsten, men korven, som vi bjöd på, smakade bra och solnedgången över sjön var mycket vacker. En del fåglar hörde vi dock: rödhaken porlade nere i bergsbranten, några kol- och taltrastar flöjtade och grönsiskor gav prov på sin fina flyktsång.

I skogen uppe på berget har bygdeföreningen satt upp en hel del fågelholkar bl.a. några stora uggle-/knipholkar. Ett av barnen som deltog i utflykten (Elisabet Bernövall) berättade att när hennes skolklass från Gyttopsskolan besökte platsen, tidigare på våren, så flög en uggle ut ur en av holkarna.

//Peter Bernövall

Vandring efter Järleån 24 april

Den orädda bävern vid Järle kvarn.

Foto: Roland Thuvander.

En skön vårkväll vandrade 12 intresserade deltagare via Långforsen till Djupforsen och åter till stora parkeringen. De vanliga vårfåglarna som rödhake och taltrast hördes. En rödhake sjöng kraftfullt sittande högt upp i en gran man var mycket svår att få syn på.

Efter sedvanlig fika vid parkeringen fortsatte de flesta av deltagarna med bil till Järle kvarn. Där möttes vi av en familj som sade de hade sett en bäver på grusvägen väster om ån. Vi gick närmare och fick se den komma sakta lunkande mot oss. Den kom på vägen och hindrades av ett fårstängsel att gå ned mot ån. Där vi stod stilla och tysta tog stängslet slut och bävern kunde på ca 5 meters avstånd vika ned mot ån.

//Roland Thuvander

Oset 8 maj

10 personer deltog i vår vandring från parkeringen vid reningsverket förbi Almbyängen och Ormestaängen till Rosenbergsstugan och åter via ån. Bläsand snatterand och årtä kunde ses på bra håll. Flera svarthakedoppingar födosökte mycket nära stigen och verkade helt orädda för oss människor. Förgäves lyssnade vi efter den vassångare som hade sjungit flera dagar vid mynningen av Svartån. Kvällen avslutades med den sedvanliga näktergalssången från Gamla tippen.

//Roland Thuvander

Åsbosjön runt 18 maj

En härligt solig och nästan vindstilla morgon gjorde nog att vi blev ovanligt många på denna cykeltur. Elva stycken inklusive Peter Bernövall i följe bil samlades kl. 06:00 på Nora torg. Värmen steg snabbt från strax under tio grader. Ganska snart klarade man sig i bara en tunn tröja på överkroppen. När vi avslutade kl. 10:30 var det redan nästan 20 grader varmt.

Vi startade som vanligt med att försöka få se tamduva och gråsparv inne i Nora. Det lyckades. Dessutom visade Kjell på den lilla krypande växten knytling, alldeles vid Torgbrunnen.

Vi cyklade ut via Hagby och ner för Plåthammarsbron och vidare ner till norra Åsbosjön. Sångaktiviteten var kanske något dämpad och det var inte mycket som flög i luftrummet, men vi noterade bl.a. flera ärtsångare och svarthättor. Stjärtmes vid Hagby och sex knipponor i Hagbyån. Alla knippona försökte ta sig in i en och samma holk. Det är verkligen bostadsbrist för hålhäckande fåglar. Vid Tahitis plantskola väsnades kråkorna och störtdök mot ett buskage vid strandkanten. Ut kom en duvhök med en trolig kråkunge i klorna. En bäver simmade orädd ute i Åsbosjön.

Vid Södra Ås våtmark gjorde vi en liten vandring och såg skedand, vigg, sothöna, kricka, törnskata, törnsångare, rödstjärt, ljungpipare, skogssnäppa, spelande enkelbeckasiner och mycket annat.

Några tidiga tornseglare flög över Gyttorpsdammen. Där fanns också fisktärnor och bl.a. en trädkrypare, vigg samt knipor och gräsänder med ungar.

Vi fortsatte till Bergsängsudden för att se ett vackert storlomspar i sjön och avslutade sedan med stopp vid Vattenskidklubben och Knutsberg. Större hackspett, härmsångare, grönsångare och mindre hackspett blev de sista fågelarterna förutom en försärla som några såg vid Hagbydammen.

Totalt noterades 72 arter, vilken är något lägre jämfört med de senaste åren, men givetvis en bra siffra. I det klara vädret sträcker fåglar mycket högt och är omöjliga att se och få fåglar rastar. Å andra sidan hörs fågelsången på långt håll, nu när det var så fint och vindstilla väder. Vi missade några fågelarter som vi brukar se t.ex. gråhäger, trana, hussvala, stenskvätta, gråtrut, gök, kungsfågel, gulsparr, domherre och svartmes.

Men vi såg ändå väldigt många arter som duvhök på topp och kanske var det t.o.m. en ny art för Åsbosjön runt, som genomförts över tjugo år i rad.

Kjell visade också en hel del växter bl.a. den rödlistade sjuhörnade daggkåpan som växer vid Knutsberg. Även trampgröe, vårfryle, vispstarr, såpnejlika, skogsviol, grustrav, sandtrav och nagelört hörde till några av de växter vi studerade.

Dagfjärilar som noterades var grönsnabbvinge, citronfjäril, näselfjäril, rapsfjäril och aurorafjäril.

//Anders Carlberg

Tåkern 24 maj

En veckas värmebölja med faktiskt, hela +29°C dagen före vi hade planerat in årets längre utflykt till Tåkern gav förstås högt ställda förväntningar. Vi omorganiserade oss först i respektive bilar vid Sandbacken på morgonen. Nere vid norra Vätterns rastplats söder om Askersund sammanstrålade vi på nytt och for sedan i samlad tropp mot Tåkern och det nya Naturrummet på dess södra sida.

Då vi nått fram till Östgötaslätten började regnmolnen torna upp sig i sydväst och då vi väl klev ur bilarna fick vi snart retirera från rastborden vid P-platsen. Skuren blev dock kort och resten av tiden vid Tåkern hade vi uppehåll, men mulet väder. I Naturrumsporten kunde vi på nära håll studera häckande ladasvalor. Efter en kort promenad tornade så det egentliga Naturrummet upp sig. Byggt i trä och helt täckt av ett tjockt lager av snedskuren bladvass ner mot markytan liknade det på avstånd en forntida förvarsanläggning med tjocka murar. Inne i byggnaden har man redan från markplanet en fin utsikt över sankängar och vattenspeglar mellan vass- och sävruggar.

Femtio meter åt väster finns ett högt utsiktstorn med inbyggda balkonger i flera etager, byggt så stabilt att fågelskådarnas tubkikare inte vibrerar av att nya besökare anländer i trappan. En snabb överblick visade att Tåkern har hundratals parbildande knölsvanar. Närmare vassbältet på vår sida fanns förankrade, artificiella, flytande öar. På dessa häckade kolonier av fisktärna, skrattmåsar och fiskmåsar. Hanar av brunand och vigg höll sig intill dessa.

Den ovanligaste fågelupplevelsen var ett par trastsångare på endast drygt tiotalet meters avstånd. Längs en brygga genom vassen var de sjungande hanarna oblyga och klängde helt upp i toppen av vasstråna där de skriade ut sina kärleksballader – vilken volym. Trastsångarna var lika tunga som sävsparvarna och vasstopparna böjde sig på ett sätt som de inte skulle ha gjort för en rörsångare eller sävsångare.

Från fågeltornet ledde en vandringsled västerut över kalkrika, fuktiga betesmarker. Här såg vi blommande majviva och ängsnycklar i vardande. Andra roliga växter var grodmöja i en pöl och som komplement till Peters hästsvans kunde vi se namnen i växtriket, ett stort bälte av denna tätvuxna vattenväxt i Tåkerns strandkant. Renate hittade en videbock på en stubbe i skogsbrynet. Denna stora långhorning med flerårig larvutveckling är ovanligt långlivad som adult och lär också kunna övervintra. Plockar man upp den låter den som en gråtande mini-docka. Det gnisslande ljudet frambringas mellan kroppslederna.

Vår vandring mot väster var i början ett fåfängt försök att få se skäggmes, en karaktärsart för Tåkern som dock minskat efter flera stränga vintrar. Vi fick dock se en brun kärrhökshanne komma med ett byte, troligen till sin bovaktande hona. I det öppna vattnet mellan betesmark och bladvass hade en skäggdopping fångat en alltför bred fisk för att klara att svälja den. Trots upprepade försök att kasta upp den i rätt läge mellan näbbhalvorna och sedan sluka den hel, med

huvudet före, vidgades inte skäggdoppingens hals tillräckligt. Såg den upprepa manövern ett tiotal gånger.

Då vi kom åter till Naturrummet träffade Claes en gammal bekant. Kjell Antonsson som normalt arbetar på miljöenheten på länsstyrelsen var nu naturrumsföreståndare. Vid inköpet av boken "Svampar en fälthandbok" (Ryman & Holmåsen) kommenterade Kjell: "Jasså Claes Eliasson skall börja kryssa svampar. Då ska han få börja med en raritet vi har här." Så tog han ut oss längs en promenadstig genom den kalkrika ungsbogen av tall och björk ca 150 m från Naturrummet. Där i kanten av gruset kunde den som har riktigt skarp blick se att knappt skönjbart öppnade sig ca 4-5 cm breda skålsvampar alldeles under markskiktet och pressade gruset åt sidorna. Kjell grävde upp en av svamparna och höll den still i handen. I intervaller puffade då en rök av sporer upp som ur en magisk Alladins lampa utan att Kjell klämde på den, vilket hade varit mer normalt för t.ex. en röksvamp. Den sällsynta svampen heter kronskål *Sarcosphaera coronaria*.

Kronskål *Sarcosphaera coronaria*.

Vi hann sedan inte mer än till bilarna så började det regna ordentligt. Vi följde Hans och Lotta upp på Omberg där de skulle övernatta, men ingen var frestad att gå en vandring i hållande regn och färre hade regnkläder. Gullvivefjäril som vi hade hopp om att få se vid Ostmossens naturreservat fick därför stå över till ett annat år. Innan vi lämnade Östgötarnas rike stannade vi till i Vadstena för att smörja kråset på den anrika restaurangen Rådhuskällaren. Det blev en något kylslagen upplevelse utomhus, men den goda laxen slank ner avsevärt lättare än braxen för den stackars skäggdoppingen i Tåkern.

//Text och bild av Claes Eliasson.

Venakärret 28 maj

Vi var inbjudna av länsstyrelsen tillsammans med ett flertal naturinriktade föreningar och allmänheten till en guidning av Venakärret. Daniel Gustafsson från Länsstyrelsens naturvårdsenhet höll en detaljerad genomgång av det pågående Reclaimprojektet och visade runt i de västra delarna av kärret.

Daniel Gustafsson berättar om skötseln i Venakärret. Foto: Roland Thuvander.

Det pågår många arbeten runt kärret för att återskapa det som en gång har varit. Under våren har omfattande borttagande av strandskog och bränning av vass genomförts i de västra delarna av kärret. En törnskata sjöng intensivt och försökte överrösta Daniel vid presentationen av området. Mycket oväntat stöttes en varnande tornfalk hona upp i nordvästra delen av strandskogen. Hon varnade intensivt som rovfåglar kan göra om någon kommer för nära. Ca 40 personer deltog i visningen.

// Roland Thuvander

Bränning av vass i Venakärret.

Foto: Roland Thuvander

Herrfallsäng 1 juni

Denna dag var det en samexkursion med Örebro läns Botaniska Sällskap. Vi var tre deltagare från Nora och ytterligare ca 10 personer tillkom vid samåkning från Scandic i Örebro. En strålande sommardag var det och väl framme vid Herrfallsäng möttes vi av ledaren Arne Holmer. I den välskötta ängen sågs många av de försommarväxter som förekommer rikligt i reservatet. Arne visade oss de svårupptäckta arterna oxtunga och ett flertal exemplar av låsbräken.

//Roland Thuvander

Transkådespelet i Kvismaren 21 september

En söndagseftermiddag i slutet av september åkte vi till Kvismaren för att uppleva de cirka 15000 tranorna som rastar där inför flytten söderut i början av oktober. Utöver de stora mängderna tranor rastar även cirka 20000 sädgäss och ett tusental vitkindade gäss i området under den här tiden.

Regnet och dimman låg som ett täcke över Kvismaren men fyra exkursionsdeltagare slöt ändå upp. Vi pratade om tranornas ekologi, om de ökande populationerna av tranor, gäss och sångsvanar, om de intressekonflikter

de orsakar med jordbruket när de ansamlas på rastlokalerna och om hur man genom förebyggande åtgärder kan minska skadorna på grödor.

Tranor

Foto: Roland Thuvander

Vi placerade oss i vindskyddet vid Hammarmaden för att titta på tranorna och gässen som flyger in till nattplatsen där. Trots regn och dimma hade vi trevlig gemenskap och fin skådning med bland annat ett havsörnspar med tiggande årsunge i det ensamma trädet ute på maden och en gluttsnäppa. När det började mörkna kom de stora mängderna tranor inflygande till maden under öronbedövande trumpetande och vi konstaterade att Kvismaren är vackert oavsett väder.

//Lovisa Nilsson

Bandithoppspindel

Växtfynd 2014.

Vid Bergatorp i Pershyttan har vallarna regelbundet klippts så länge jag kan minnas ända in till mitten av 1990-talet, även det lilla område som tidigare utgjorde vårt potatisland. Området slogs av traktor med slåtteraggregat, varpå renar och diken slogs med lie och höet hässjades. Detta gav upphov till en ganska rik om än trivial flora med arter som ängs- och liten blåklocka, prästkrage, gökärt, käringtand, fyrkantig johannesört, åkervädd, rödfibbla, olika daggkåpsarter, gulmåra, luddhavre, midsommarblomster, humleblomster, gulvial och vid ett par tidigare tillfällen daldocka m.fl.

Men tiderna förändras och de personer som tidigare skötte detta finns inte kvar längre. Själv har jag omvandlat det tidigare potatislandet till gräsmatta och diket mot Folkets hus har jag klippt med häcksax. De senaste åren har bara en del björk- och videsly i diket tagits bort. I år slog det mig plötsligt hur utarmad floran blivit, endast åkervädd och ett par bestånd av fyrkantig johannesört och ett par daggkåpsarter finns kvar. Resten består av olika gräsarter, sly och några bestånd av ljung. Håller även en stor del av den triviala floran på att försvinna mitt framför ögonen på oss?

Vad gäller klippbräckan i Bengtstorp blommade vid Skogsbohällen 22 ex. och vid jv-hällen 11 ex. Lokalen vid Vinterskogstorp ej besökt.

På det lilla kalkområdet väster om Sandfallet återfanns ej fältgentianan i torkan. Tyvärr noterades ej antalet brudsporrar här, men antalet var mindre än i fjol. Rödmållan som växte i en blomkruka vid Skogsbärsgatan 15 återkom i år med ett 15-tal små ex.

Den grönvita nattviolen som påträffades i en gräsmatta på Älgstråket 20 har i år förökats till 3 ex.

Med anledning av floravakten besöktes Lustigkrog i Dalkarlsberg där ett drygt 30-tal ex. av stubbdaggkåpa kunde räknas in vid den nu ej använda körvägen. Däremot sågs inte trubbdaggkåpan till. Igenväxning pågår.

Lars Asklund rapporterar att guckuskon i Älvhyttan haft ett dåligt år, det fjärde sämsta sedan inventeringen började. På lokalen söder om Venakärret har en kraftig röjning skett i anledning av reservatsbildningen. Här är numera en öppen hagmark. Det blir intressant att se vad detta betyder för guckuskon. På en annan lokal har vildsvin bökat farligt nära förekomsten och mördarsnigeln har setts äta på blommorna.

Lars har också gjort ett återbesök på kalklokalen nära Annehill i Järnboås sn. Där återfanns bl.a. murruta och sötvedel men i övrigt präglades lokalen av en liljekonvaljinvasjon, ett fenomen som verkar bli allt vanligare. Min mor

planterade in liljekonvalj i ett stenparti vid Bergatorp och detta är numera helt täckt av arten.

På grund av den rådande förvirringen inom den latinska nomenklaturen kommer jag fortsättningsvis enbart att hålla mig till växternas svenska namn.

Några exempel på fynd:

Tysklönn: Nora sn, G. Pershyttan, 1 litet träd 4 m. högt intill vägen mot badplatsen vid Dammsjön och Anders Carlberg har sett den vid Järleån i Hammarby.

Sarmatisk daggekåpa: Nora sn, Järlehyttan, Lillsjöbäckens naturreservat, framför reservatsskylten vid Mellanbron.

Löktrav: Nora sn, Nora stad, Rådstugugatan 50, några ex. mellan grindstolpe och granhäck vid Norra kyrkogården. Fynd av Berit Ragné.

Fårtunga: Nora sn, Älvstorp, 1 ex. vid återvinningen. Det gamla åkerogräset verkar numera nästan enbart förekomma rudrat.

Sandvita: Nora sn, Sunnanlid, vägkorsning vid f.d. Ica-Punkten. Fynd av Anders Carlberg.

Sandvita

Strimsporre

Fältarv x silverarv: Nora sn, G. Pershyttan, vid hjulhuset nedanför hyttan under alm, några ex. Hybriden verkar lätt uppkomma där föräldraarterna sammanträffar.

Cikoria: Nora sn, Älvstorp, 1 ex. på återvinningens område.

Häckoxbär: Nora sn, Lillsjöbäckens naturreservat och Knutsbergsgruvan på utkast.

Fänrikshjärta: Nora sn, Nora stad, Kungsgatan 18 i fog mellan hus och trottoar. 1 ex. i blom den 5/12! Fynd av Berit Ragné.

Fodergetruta: Nora sn, G. Pershyttan, täml. riklig i vallfragment öster om Joakim. Denna ärtväxt brukar användas som foder och till gröngödsling men också vid marksanering. Ej tidigare noterad i Nora kommun.

Flocknäva?: Nora sn, Knutsbergsgruvan, 1 grupp på utkast. Troligen denna art som inte heller den tidigare noterats.

Knyttling: Nora sn, Gyttoorp, grusmark nära pumphus vid reningsdammen. Fynd vid cykelexkursionen runt Åsbosjön.

Taggsallat: Nora sn, Nedre Fibbetorp, 10-tal ex. på ruderatmark nära nya cykelvägens början.

Strutbräken: Nora sn, Knutsbergsgruvan på utkast.

Rågvallmo: Nora sn, V. Sund, utkastplats vid vägen SSO om Skogstorp.

Judekörs = japansk lykta: Nora sn, Nora stad, nära korsningen Rådstugugatan-Odengatan. Fynd av Berit Ragné. Ej tidigare noterad.

Grönvit nattviol: Nora sn, Skärmarboda, 7 ex. varav 4 fertila vid infarten till ödetomten Uddeholm samt 1 ex. i vägskärning i backen mot Mogetorp.

Dessutom funnen av Anders Carlberg vid Knapptorps gård.

Broklungört?: Nora sn, Stora Mon, 1 grupp vid infarten till f.d. soptippen. 1 ex. hemtaget och odlat i min trädgård.

Torpspirea: Nora sn, Järlehyttan, Lillsjöbäckens naturreservat norr om Mellanbron.

Harklöver: Nora sn, Älvstorp, ruderatmark vid Martinvallen och Anders Carlberg har sett den vid Alntorp, i vägsveckan över bäcken.

Mörkt kungsljus: Nora sn, Knutsbergsgruvan, 1 ex. på utkast.

Strimsporre: Nora sn, Alntorp, i vägsveckan över bäcken samt Nora station, 20 plantor vilket är ett återfynd. Båda fynden av Anders Carlberg.

Vitblära: Nora sn, S. Ås, i åkermark. Funnen av Anders Carlberg.

Nickskära: Nora sn, S. Ås, våtmark. Spridd från förekomsten vid reningsdammen i Gyttoorp? Fynd av Anders Carlberg.

Luddlost: Nora sn, Born, Ulriksdal 10 ex. Fynd av Anders Carlberg och Camilla Pettersson.

Brunklöver: Nora sn, S. Ås, våtmark. Fynd av Anders Carlberg. Finns dessutom fortfarande kvar i trädgården vid Skogsbärsgatan 15.

Kjell Sundkvist

FÅGELRAPPORT 2014 NORA KOMMUN

Vädret under 2014:

Januari började milt, men efter den 10 blev det kallt och snöigt. Snötäcket blev relativt stort. Månaden avslutades kyligt.

Under februari töade snön bort. Månaden var mild och blåsig. Mars blev rekordvarm och blåsig. Våren kom alltså tidigt. April var både solig och varmare än normalt. Påskveckan blev extra varm, men nätterna var kalla. Sista april blev kylig och det kalla vädret fortsatte in i maj. Flera lågtrycksfronter med regn dominerade första hälften av maj. Därefter följe varmt väder fram till sista majveckan då det återigen blev lite kallare.

Första hälften av juni var ganska varm, medan den andra hälften blev kall, regnig och ganska blåsig. Så kom juli som visserligen började ostadigt, men annars bjöd på rekordvärme. Temperaturerna låg över 30 grader.

Augusti fortsatte varmt. Skogsbranden utanför Sala kommer nog alla ihåg. Snart blev det dock både kallare och regnigare. September blev solig, relativt torr och lugn. Bönderna hade inga problem att skörda sina spannmålsåkrar. Oktober blev varm och nederbördsrik. En riktigt bra svampsäsong med andra ord. Även november blev mild med några kortare perioder av kallare väder. Slutligen var december mycket skiftande. Kalla och varma perioder. Under julen kom snön, sjöarna frös till.

Fågelåret:

Sammanlagt rapporterades 190 olika fågelarter under 2014.

Den kyliga starten på året gjorde att vintern blev fågelfattig. En rödhake övervintrade dock i Järnboås och en svarthätta fanns i början av året kvar på Dalsta, Nora. Mest överraskande var den svärta som sträckte förbi Norasjön en dag i januari.

Under senvintern och våren fanns det gott om smågnagare i skogarna, vilket fick till följd att pärlugglor hördes på fler platser än vanligt. Flera kullar av hornugglor hördes också tigga på olika platser i kommunen. Något större kottår blev inte 2014. Är det ont om kottfrön är det också ont om korsnäbbar. De stora sjöarnas isar gick inte upp så tidigt som året innan, men det observerades en del rastande arktiska dykänder. Ejder, svärta och alfågel samt sjöorrar rastade vid olika tillfällen.

Tendensen att flyttfåglarna kommer tidigare men också lämnar Nora och Sverige tidigare än förr håller i sig.

Ovanligare arter: Det roligaste var nog den berglärka som rastade vid Trängbomadet under två dagar 31/10-1/11. En ny art för kommunen. Om vi räknar med dalripa som åtminstone var vanlig under 1500-talet, har det nu noterats 246 arter i Nora kommun.

Bland ovanligare arter som rapporterats under 2014 och som inte är årliga i kommunen kan nämnas mindre sångsvan, alfågel, ejder, svärta, svarthakedopping, småfläckig sumphöna, dubbelbeckasin, skärpiplärka, mindre flugsnappare, bändelkorsnäbb och tallbit.

Till fåglar på fallrepet kan man nu räkna in både berguv och gräshoppsångare. Andra arter minskar snabbt bl.a. sånglärka, tofsvipa, gulärta, ängspiplärka, hämpling, kärrsångare, sävsångare, göktyta, tretåig hackspett med flera. Arter som helt försvunnit som häckfågel i Nora kommun är storspov, ortolansparv och backsvala.

Till glädjeämnen hör att Nora möjligen fått en ny häckande fågelart. Havsörnen som ökat i hela landet, har under en längre period häckat i våra grannkommuner. Kanske häckar ett par i kommunens södra del.

1. **Knölsvan** *Cygnus olor*

För tredje året i rad höll ett par revir i Fåsjön vid Bergsmanshyttan. Detta år byggdes troligtvis inget bo. Sista rapporten 15.5.

Vinter: 3 ex. sträckte SO Trängbobotet 25.2 (Håkan Lavebratt). 1 ad. rastade Södra Ås våtmark 26.2 samt 2 ad. rastade i Norasjön 22.12.

Under våren noterades 22 ex. de flesta sträckande och under hösten endast tre ex.

2. **Mindre Sångsvan** *Cygnus columbianus*

Samma dag (7.3) sågs 4 ex. stäcka N över Nora (Claes Dyst) och 1 ex. sträcka NO över Dalhem (Erik Marcusson).

3. **Sångsvan** *Cygnus cygnus*

8 ex. övervintrade i och kring Hammarbydammen.

Häckning: ett par byggde bo i Lindesbysjön med okänt resultat (Claes Dyst) och ett par misslyckades med sin häckning i Södra Ås våtmark. Den ruvande fågeln skrämdes iväg av EONs helikopter. Svanen flög på en elledning och dog. Äggen blev snabbt rövade.

Största flock: 134 ex. sträckande Ängarna 6.11 (John Ritsgård).

4. **Sädgås** *Anser fabalis*

Vår: Sammanlagt 127 ex. Två fynd så tidigt som 23.2 och 25.2.

Höst: Endast två fynd av sammanlagt 4 ex.

5. **Spetsbergsgås** *Anser brachyrhynchus*

Två fynd av vardera två fåglar.

2 ex. förbiflygande Södra Ås 28.3 och 2 ex. rastade Oskarsvik 3.4 (Claes Dyst m.fl.).

6. Grågås *Anser anser*

Häckning: Tre kullar vid Bergsmanshyttan.

Som mest räknades det till 89 rastande ex. vid Bergsmanshyttan den 6.9.

Rapporter finns mellan 23.2–1.11.

7. Vitkindad gås *Branta leucopsis*

7 fynd av 32 fåglar.

Vår: Sedd mellan 23.3–10.5 med sammanlagt 30 fåglar.

Höst: Endast en rapport om 2 ex. som rastade i Bergsmanshyttan 13.8.

8. Kanadagås *Branta canadensis*

Häckfågel och noterad mellan 23.2–20.12 samt 3 ex. 30–31.12.

Största ansamling: Hela 850 ex. i Norasjön 1.10 (Håkan Lavebratt).

9. Bläsand *Anas penelope*

Sammanlagt 21 fynd.

Vår: Noterad mellan 30.3–26.4 med som mest 21 ex. i Norasjön 30.3.

Höst: Noterad mellan 5.8–2.11 med som mest 22 ex. i Norasjön 8.10.

10. Snatterand *Anas strepera*

1 hane rastade vid Bergsmanshyttan 11.5. Snatterand är inte årlig i kommunen.

11. Kricka *Anas crecca*

Observerad mellan 14.3–15.11. Häckningar har skett i Fåsjön, Snöbergsmossen och Gyttorps reningsdamm.

12. Gräsand *Anas platyrhynchos*

Allmän året om. Ca 200 ex. övervintrar varje år. Flest efter Åpromenaden i Nora.

13. Stjärtand *Anas acuta*

Förra året noterades inte arten alls i Nora kommun. Detta år finns desto fler rapporter.

Vår: 1 par rastade i Södra Ås våtmark 25.3–31.3. 1 par rastade i Åsbosjön 9.4 5 par rastade i Norasjön 26.4 (Håkan Lavebratt).

Höst: 1 honfärgad rastade i Bergsmanshyttan 29.8 och 5.9 samt en honfärgad rastade i Gyttorps reningsdamm 10–11.11.

14. Årta *Anas querquedula*

Enda rapporten gäller ett rastande par den 5.5. i Södra Ås våtmark.

15. Skedand *Anas clypeata*

Troligtvis gjordes ett häckningsförsök i Gyttorps reningsdamm som antagligen blev misslyckad. Totalt gjordes fler fynd av skedand är vanligt. Arten är noterad under flyttning i Norasjön och Södra Ås våtmark. Noterad mellan 10.4–11.10.

16. Vigg *Aythya fuligula*

Häckning: minst tre kullar i Gyttorps reningsdamm.

I övrigt observerad mellan 13.3–10.12.

17. Ejder *Somateria mollissima*

Ejder är lång ifrån årlig i Nora kommun. En flock med 11 hanar och tre honor rastade utanför Käppstaudden, Vikern 12.5 (Roland Thuvander, Peter Bernövall m.fl.).

18. Alfågel *Clangula hyemalis*

Tre fynd av nio fåglar är fler än de flesta tidigare år.

Vår: 3 hanar rastade Vikern 18.4 (Roland Thuvander m.fl.).

Höst: 1 hane rastade i Norasjön 16.11 och 1 hane tillsammans med 4 honfärgade rastade i Norasjön 28.11 (Håkan Lavebratt).

19. Sjöorre *Melanitta nigra*

Hela 15 fynd av 141 rastande fåglar enligt följande:

Vår: 2 par Vikern 11.4. 8 ex. Åsbosjön 17.4. 1 par Norasjön 18.4 (Håkan Lavebratt m.fl.) 12 ex. Norasjön 30.4 (Claes Dyst). 3 ex. Norasjön (Roland Thuvander). 3 par Vikern 3.5 (Roland Thuvander). 4 par Norasjön 7.5. 18 ex. Norasjön 19.5 (Håkan Lavebratt, Hans Norelius m.fl.). 18 ex. Vikern 10.5 (Roland Thuvander).

Höst: 1 ex. Gyttorps reningsdamm 15–16.11. 8 ex. Älvlången 15.11 (Roland Thuvander). 6 ex. Norasjön 22.11 (Håkan Lavebratt m.fl.). 45 ex. Norasjön 27.11 (Håkan Lavebratt och Roland Thuvander). 1 ex. Norasjön 13.12 och 22.12.

20. Svärta *Melanitta fusca*

Ovanligt många fynd av en dykand som rastar i sjöarna under flyttning.

Vinter: 1 ex sträckande S Norasjön 12.1 (Håkan Lavebratt).

Vår: 1 ex. rastade Åsbosjön 17.4.

Höst: 9 ex. rastade Norasjön 9.10, 1 1K rastade Älvlången 9.11 samt 1 honfärgad rastade Norasjön 27.11 (Roland Thuvander).

21. Knipa *Bucephala clangula*

Sedd året om. Häckfågel.

Vinter: Sedd på olika platser, men Järleån är det säkraste stället att träffa på arten.

Största flock: 135 ex. rastade Bergsmanshyttan 1.11.

22. Salskrake *Mergus albellus*

Endast en rapport om en rastande hane i Gyttorps reningsdamm 24.3.

23. Småskrake *Mergus serrator*

En häckning i Fåsjön. Hona med sex ungar 1-2.7 (Jörgen Fritzson)

Observerad under våren mellan 30.3–11.5 i Norasjön, Åsbosjön, Vikern och Fåsjön. Dessutom observerad i Hammarby, Järleån 29.5 och en honfärgad i Åsbosjön 11.9.

24. Storskrake *Mergus merganser*

En rapporterad häckning: Ävlången 26.6

Sedd under årets alla månader.

25. Järpe *Bonasa bonasia*

Rapporterad från fem olika platser i kommunen. Glattjärnsåsen, Håkansbodaberget, Oskarsvik, Stensjöns naturreservat samt Holmsjön.

26. Orre *Tetrao tetrix*

Observerad på 25 lokaler i kommunen. Inga häckningar eller ungfåglar är rapporterade.

27. Tjäder *Tetrao urogallus*

Observerad på 13 lokaler i kommunen. Inga säkra häckningar är rapporterade.

28. Fasan *Phasianus colchicus*

Ovanligt många rapporter om utsläppta fasaner. De har setts i Södra Ås, Fogdhyttan, Esstorp, Nedre Bondborn, Gyttorp, Hitorp, Born, Fibbetorp, Glifsa och Stensnäs. Tyvärr är det nog få av dessa fasaner som blir särskilt gamla ute i naturen.

Smålommar

Foto: Erik Marcusson.

29. **Smålom** *Gavia stellata*

Tre rapporterade häckningar. Två häckningar i Nora socken och en i Järnboås socken. Rapporterad mellan 23.3–20.9

30. **Storlom** *Gavia arctica*

Två säkra häckningar och det i Klampen och i Vikern
Rapporterad mellan 29.3–9.10

Storlommar Foto: Erik Marcusson.

31. **Smådopping** *Tachybaptus ruficollis*

Två fynd från samma lokal.

1 ad. rastade 4-5.4 och 1 ex. rastade 22.10 i Gyttorps reningsdamm.

32. **Skäggdopping** *Podiceps cristatus*

I Norasjön har skäggdoppingar observerats mellan 21.3–29.11.

Minst tre par fanns i Norasjön under häckningstid. Åtminstone ett av paren fick ut två ungar. I början av april sågs ett par i Fåsjön, men där verkade fåglarna ha försvunnit efter några dagar. Ensamma rastande fåglar rapporteras från Vikern och Åsbosjön. Fortsatt nedgång av arten.

33. **Svarthakedopping** *Podiceps auritus*

1 ad. Rastade i Älvlången 27.4 (Astrid Andersen m.fl.). Senast arten sågs i Nora kommun var i Norasjön år 2006.

34. **Storskarv** *Phalacrocorax carbo*

Arten ses inte lika ofta som för några år sedan, men nio fynd av sammanlagt 14 fåglar finns rapporterade under 2014.

Vår: 5 fåglar sågs mellan 18.4–7.5.

Höst 9 fåglar sågs mellan 14.8–22.11.

35. **Gråhäger** *Ardea cinerea*

Inga bon kontrollerade, men 1 ex. flög förbi Vattenskidklubben med bomaterial i näbben 14.4 (Mattias Pozgai).

Vinter: 1 ex. förbiflygande Vattentornet, Nora 4.2 (Claes Dyst).

I övrigt påträffad mellan 15.3–15.11.

36. Bivråk *Pernis apivorus*

Bivråk har troligtvis häckat i närheten av Fibbetorp (Lisbeth Uhr). Arten har setts under häckningstid i Vikers och Järnboås socknar, så kanske häckar 3-4 par i kommunen.

37. Havsörn *Haliaeetus albicilla*

En trolig häckning rapporteras från kommunens södra del.

I övrigt är havsörnen rapporterad vid 13 olika tillfällen. Flest mellan januari-mars.

38. Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Sedd mellan 15.4–29.8. Häckningsförsök kan ha skett i närheten av Älvhyttan, där både en hane och en hona har setts vid flera tillfällen under häckningstid.

Dock inga ungar.

39. Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Sammanlagt fyra exemplar.

Vår: 1 hona sträckande N Bergsmanshyttan 18.4 och 1 hane sträckande N 12.5 (Claes Dyst).

Höst: 1 ungfågel födosökte 1.10 och en ad. hane födosökte 25.10. Båda vid Södra Ås våtmark.

40. Duvhök *Accipiter gentilis*

Totalt 21 rapporter jämt fördelat under året.

41. Sparvhök *Accipiter nisus*

Minst två häckningar där vuxna flygande fåglar setts med föda i klorna. Detta i Bushagen och Dalhem (Erik Marcusson). Sammanlagt 41 rapporter under året.

42. Ormvråk *Buteo buteo*

Häckfågel som bl.a. häckat i Västgöthyttan och Nedre Bondborn. Sedd mellan 6.3–5.10 samt ett sent ex. Fibbetorp 30.11 (Lisbeth Uhr).

43. Fjällvråk *Buteo lagopus*

Fyra rapporter.

Vinter/vår: 1 ex. förbiflygande Fibbetorp 10.2 och 1 ex. födosökande Bergsmanshyttan 22.3 (Håkan Lavebratt).

Höst: 1 ex. sträckande S Håkansbodaberget 6.9 (Håkan Lavebratt) och 1 ex. sträckande SO Södra Ås 6.10.

44. **Kungsörn** *Aquila chrysaetos*

Inga fåglar sedda under häckningstid men sammanlagt 7 fynd är fler än de senaste åren.

Årets början: 1 ex. Havtjärnen 18.1 (Lars Skoglund). 1 ex. Hammarby 19.1. 1 ex. Valåsen (Helena Backius). 1 4K. Karthällömossen (Kjell Johansson).

Senare delen av året: 1 ex. Dalhem 14.10 (Erik Marcusson). 1 4K Järnboås 11.11 (Erik Marcusson och 1 ex. Striberg (Lena Albinsson).

Kungsörn

Foto: Erik Marcusson.

45. **Fiskgjuse** *Pandion haliaetus*

En rapporterad häckning vid Stensjöarna. Rapporterad mellan 6.4–13.9.

46. **Tornfalk** *Falco tinnunculus*

Två säkra häckningar: En häckning i holk i Övre Alntorp med minst tre flygga ungar och en häckning i Oskarsvik med minst fyra flygga ungar.

Tre troliga häckningar i Gråboda, Skrikarhyttan och Venakärret.

Rapporterad mellan 30.3–26.9.

47. Stenfalk *Falco columbarius*

Endast två rapporter. 1 ad. Hane Södra Ås våtmark 12.4 (Lisbeth Uhr) och 1 ungfågel rastade Bergsmanshyttan 24.9 (Claes Dyst).

48. Lärkfalk *Falco subbuteo*

Häckning har skett på Alntorpsö (Claes Dyst m.fl.). I övrigt rapporterad mellan 10.5–9.9.

49. Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

1 ex. Skålamossen 11.3 (Kjell Johansson och Jonas Gustafsson) samt 1 ad. Bergsmanshyttan 8.5. 1 ex. Norasjön 13.9 (Toni Berglund).

50. Vattenrall *Rallus aquaticus*

1 ex. Södra Ås våtmark 16.5 (Håkan Lavebratt m.fl.). 1 ex. Älvhyttan 18.6 (Roland Thuvander) och 1 ex. Södra Ås våtmark 2.10. Samtliga fynd avser hörda fåglar.

51. Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

1 ex. hördes främst nattetid mellan 30.6–5.7 Södra Ås våtmark (Nils Hultman m.fl.).

52. Kornknarr *Crex crex*

Sammanlagt spelade kornknarrar på sex platser. Om det är sex olika fåglar är svårt att säga, då de flyttar omkring p.g.a. tidig slätter.

1 ex. Nyhyttan 4-9.6 (genom Lars Skoglund). 1 ex. Norra Husby 6.6–5.7. 1 ex. Södra Ås 9-10.6. 1 ex. Gammelhyttan 14.6. 1 ex. Övre Bondborn 25.7 (Carin Eriksson). 1 ex. Born 2.8 (Camilla Pettersson).

53. Rörhöna *Gallinula chloropus*

1 1K-fågel rastade i Gyttorps reningsdamm mellan 16.9–11.10.

54. Sothöna *Fulica atra*

Observerad mellan 18.3–23.11 i Gyttorps reningsdamm. Dessutom häckade tre par i Södra Ås våtmark. Samt ett vinterfynd den 6.12 i Åsbosjön. Vinterfågeln var troligen den ungfågel som blev kvar i Gyttorps reningsdamm till isläggningen i slutet av november.

55. Trana *Grus grus*

De första tranorna sågs sträcka över på flera platser redan den 11.3 (Jan-Åke Nilsson m.fl.). Flera par rapporterades på lämpliga biotoper och häckningar har förstås skett på mossar och andra ställen. Dock har inga säkra häckningar rapporterats. Den sista rapporten rör 2 ex. som sträckte SV över Södra Ås den 13.9.

Tranfamilj.

Foto: Erik Marcusson

56. Strandskata *Haematopus ostralegus*

1 ex. rastade vid Strandpromenaden 14–18.4 (Birgitta Hertell m.fl.). 1 ex. rastade vid Lillsjön, Vikern 27.4 1 ex. förbiflygande Södra Ås 28.4. 1 ex. Trångbobadet 28.4 (Håkan Lavebratt). 2 ex. rastade Trångbobadet 11.5 (Håkan Lavebratt) samt 1 ex. födosökte i hästhage Södra Ås 24.8.

57. Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Häckning: Minst två par i Stora Mons grustäkt samt ett par i Skärmarboda. Rastande fåglar har setts med 1 ex. i Södra Ås 9.5. 2 ex. i Skrekarhyttan 14.5 (Roland Thuvander). 2 ex. i Nedre Järle 16.5. Rapporterad mellan 25.4–21.6.

58. Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Ett fynd av 1 ex. sträckande N Bergsmanshyttan 24.4 (Claes Dyst).

59. Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Rapporterad mellan 14.3–31.8. Häckning har skett på Snöbergsmossen. Största flock: 70 ex. Bergsmanshyttan 11.8.

60. Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Tre rapporter av sydsträckande fåglar:
2 ex. tillsammans med myrspovar 16.7 och 1 ex. 23.8 samt 1 ex. 6.9. Samtliga mot SV över Södra Ås.

61. Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Observerad mellan 6.3–1.10. Häckning har skett i Tolvsbörd, Södra Ås våtmark och på Snöbergsmossen. Största flock: 120 ex. Bergsmanshyttan 22.3 (Roland Thuvander m.fl.).

62. Kärrsnäppa *Calidris alpina*

1 ex. ratade vid klipphällarna, Trängbobadet 26.9 (Håkan Lavebratt).

63. Brushane *Calidris pugnax*

Fyra rapporter av rastande brushanar är ovanligt många.

1 hane Bergsmanshyttan 7.5. 1 hane Nedre Järle 11.5. 2 ex. Södra Ås 27.6 samt 1 hona Södra Ås våtmark 29.6.

64. Dvärgbeckasin *Limnocyptes minimus*

Sammanlagt 5-6 rastande fåglar.

Vår: 2 ex. 5.4 och 1 ex. 6.4. Södra Ås. 1 ex. Bergsmanshyttan 15.5 (Claes Dyst).
Höst: 1 ex. 27.9 och 1 ex. 1.10 Södra Ås.

65. Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Beståndet minskar snabbt i hela landet. Rapporterad mellan 23.3–8.11. Flest rapporter från Södra Ås, där arten gillar de blöta betade partierna. Häckar troligtvis i Venakärret och andra fuktiga miljöer.

66. Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Vår: Spel: Hördes spela i Södra Ås våtmark 13.5, 15.5 och 16.5 (Håkan Lavebratt m.fl.). 1 ex. stöttes på maden i Bergsmanshyttan 12.5 (Claes Dyst).
Höst: 1-2 ex. rastade 21–23.8 i Södra Ås våtmark.

67. Morkulla *Scolopax rusticola*

Häckning: Minst 4 kycklingar, som fanns intill sin överkörda mor, sågs på vägen mellan Gyttorp och Striberg 20.5 (Camilla Pettersson).

Vinter: 1 ex. stöttes på gamla järnvägsspåret vid Gyttorps reningsdamm 2.1.
I övrigt rapporterad mellan 11.3–22.10.

68. Myrspov *Limosa lapponica*

7 ex. sträckte SV Södra Ås 16.7.

69. Småspov *Numenius phaeopus*

Betydligt fler småspovar sågs i kommunen under maj månad. Hela elva fynd med totalt 73 fåglar enligt följande:

Vår: 7 ex. rastade Tolvsbörd (Christina och Jonny Kvist). 36 ex. rastade Södra Ås. 11 ex. rastade Bergsmanshyttan och 12 ex. rastade Skrekarhyttan (Roland Thuvander). Samtliga den 7.5. Dessutom 1 ex. sträckande NO 9.5. 1 ex. rastade 11–12.5. 1 ex. sträckande NO 13.5 alla i Södra Ås.

Höst: 1 ex sträckande SV Södra Ås 7.6. 1 ex. sträckande NV Venakärret 12.8 (Roland Thuvander) och 1 ex. sträckande S Lilla Stensjön 17.6.

70. Storspov *Numenius arquata*

Storspoven häckar inte längre i Nora kommun. Däremot ses arten rasta och sträcka över kommunen.

Största flock: 37 ex. sträckte SV Älvhyttan 23.8 (Roland Thuvander).

Observerad mellan 8.4–8.5 samt 28.6, 3.7 och 23.8.

71. Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Häckfågel. Påträffad mellan 25.4–9.8 och en sen fågel rastade på Ryssholmarna den 9.10.

72. Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Häckfågel. Varnande fåglar som tyder på häckning har noterats i Järleåns naturreservat, Born, Storsjön och Gyttorps reningsdamm. Påträffad mellan 2.4–14.8.

73. Svartsnäppa *Tringa erythropus*.

Sedd vid tre tillfällen. Alla i Södra Ås våtmark. Höstflyttningen kan till och med börja före midsommar.

Vårflytt: 1 ex. 5.5.

Höstflytt: 6 ex. 28.6 och 1 ex. 12.8.

74. Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Noterad vid 14 tillfällen med 21 individer. Höststräcket är betydligt mer utdraget än höststräcket.

Vår: Noterad mellan 6-18.5 med 13 ex.

Höst: Noterad mellan 19.6–9.8 med 8 ex.

75. Grönbena *Tringa glareola*

Rapporterad mellan 28.4–1.7. Häckande fåglar rapporteras från Snöbergsmossen med minst fem varnande fåglar och troligtvis har grönbenan häckat i Venakärret.

76. Rödbena *Tringa totanus*

Två fynd är ganska normalt. 1 ex. rastade Bergsmanshyttan 10.5 (Claes Dyst) och 1 ex. sträckande mot NO Älvhyttan 30.7 (Roland Thuvander).

77. Skrattmå *Larus ridibundus*

Rapporterad mellan 12.3–9.8.

Ca 25 ex. häckade på ö i Älvlången (Roland Thuvander).

78. Fiskmå *Larus canus*

Fiskmåsar häckar numer ganska allmänt inne på hustaken i Nora.
Vinterobservationer är sällsynta men 2014 gjordes flera: 1 ad. Norasjön 12.1 (Håkan Lavebratt) samt som mest 28 ex. fanns i och kring Norasjön fram till 23.12 precis innan hela Norasjön frös till.

79. Silltrut *Larus fuscus*

Två rapporter om mörkmantlade silltrutar.

1 ad. sträckande NO 8.5 Södra Ås och 1 ad. Rastade Järle kvarn 11.5.

80. Gråtrut *Larus argentatus*

Rapporterad mellan 24.2–10.12 samt ett vinterfynd i början av januari (Håkan Lavebratt).

Häckning: Minst ett par i Sången (Lars Skoglund). Troligtvis häckade ett par på Storön i Vikern.

81. Havstrut *Larus marinus*

Sex rapporter om 19 fåglar mellan 8.3–15.10.

Mest anmärkningsvärt är 9 adulta fåglar som rastade i Norasjön 15.10 (Håkan Lavebratt).

82. Silvertärna *Sterna paradisaea*

5 ex. sträckande NO Södra Ås 8.5 samt 1 ex. födosökande i Gyttorps reningsdamm 10.5 och 12.5.

83. Fisktärna *Sterna hirundo*

Rapporterad mellan 5.5–15.8.

Häckning: Minst 10 par häckade på en ö i Sången (Lars Skoglund). Ingen rapport om häckning i Älvlången.

84. Tamduva *Columba livia*

Påträffad på olika platser inne i Nora samt Gyttorp, Skrekarhyttan, Västra Öskevik, Älvhyttan, Södra Ås och Alntorp.

85. Skogsduva *Columba oenas*

22 rapporter mellan 15.3–1.10. Som vanligt har arten troligtvis häckat vid Djupedal, Järleån.

86. Ringduva *Columba oenas*

Häckfågel som är rapporterad mellan 23.2–21.11. Två duvor fanns säkert vid Esstorp under december, men rapporter saknas. De två sågs sedan under förvintern 2015.

Största flock: ca 200 ex. Skrekarhyttan 11.6 (Roland Thuvander).

Ringduvor kan ibland övervintra i Nora.

Foto: Erik Marcusson.

87. Turkduva *Streptopelia decaocto*

Två rapporter som möjligen gäller samma fågel.

1 ex. rastade Norra Ås 13.4 (Leif Fernström m.fl.) och 1 ex. förbiflygande 23.4 Kungsgatan 48, Nora 23.4 (Håkan Lavebratt).

88. Gök *Cuculus canorus*

33 rapporter om ropande gökar mellan 3.5–21.6 samt en ungfågel Älvhyttan 10.8 (Roland Thuvander).

89. Berguv *Bubo bubo*

Berguven minskar snabbt i Mellansverige och finns nästan bara kvar vid soptippar och vissa industriområden. Endast en rapport detta år.

1 ex. Kungsgatan 48, Nora 30.9 (Håkan och Magdalena Lavebratt).

90. Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Hörd och eller sedd på 16 olika lokaler. De flesta i kommunens norra del.

91. Kattuggla *Strix aluco*

Observerad på 33 lokaler.

Sex säkra häckningar där ungar setts eller hörts: Alntorpsö (Claes Dyst), Ulriksdal (Camilla Pettersson), Skoftorp, Lerdalen (Tomas Andersson), Södra Ås, Yxsjön (Kjell Store).

92. Hornuggla *Asio otus*

Tre rapporterade häckningar med tiggande ungar. 2 ungar Tolvsbörd 30.5–14.6. 2 ungar Alntorp 6-25.6 och 2 ungar Lejonbacken 25.6–5.7. Dessutom 1 hoande Älvhyttan 20.5

93. Päruggla *Aegolius funereus*

Ett bra år med 17 ropande fåglar, som är hörda från Håkansbodaberget (2 ex.) Sågheden, Stadra, Yxsjön (2 ex.), Laktjärnen, Tallskaten, Timansberg, Rockesholm, Busbo, Västgöthyttan, Sandvikstorp, Latorpsmossen samt Gästjärn. Möjligen är någon eller några i norra kommun dubbelräknade.

94. Nattskärra *Caprimulgus europaeus*

Spelande fåglar: 1 ex. Snöbergsmossen 25.5 (Roland Thuvander). 4 ex. Stensjöarna 5.6 och 1 ex. Norra Husby 6.6.

Häckning: 1 ungfågel (ej flygfärdig) Bröstorp 26.8 (Berit Gustavsson).

En ung nattskärra från en närliggande häckning i Bröstorp.

95. Tornseglare *Apus apus*

Rapporterad mellan 17.5–27.8. Häckningarna gick i allmänhet bra i det fina julivädret och ungarna var ute på vingarna tidigare än många andra år.

96. Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Endast en rapport om en rastande fågel i Gyttorps reningsdamm 2.10. Tyvärr inga häckningar inrapporterade.

97. Göktyta *Jynx torquilla*

Observerad mellan 21.4–1.7 på nio olika lokaler. Inga häckningar är rapporterade. Arten minskar.

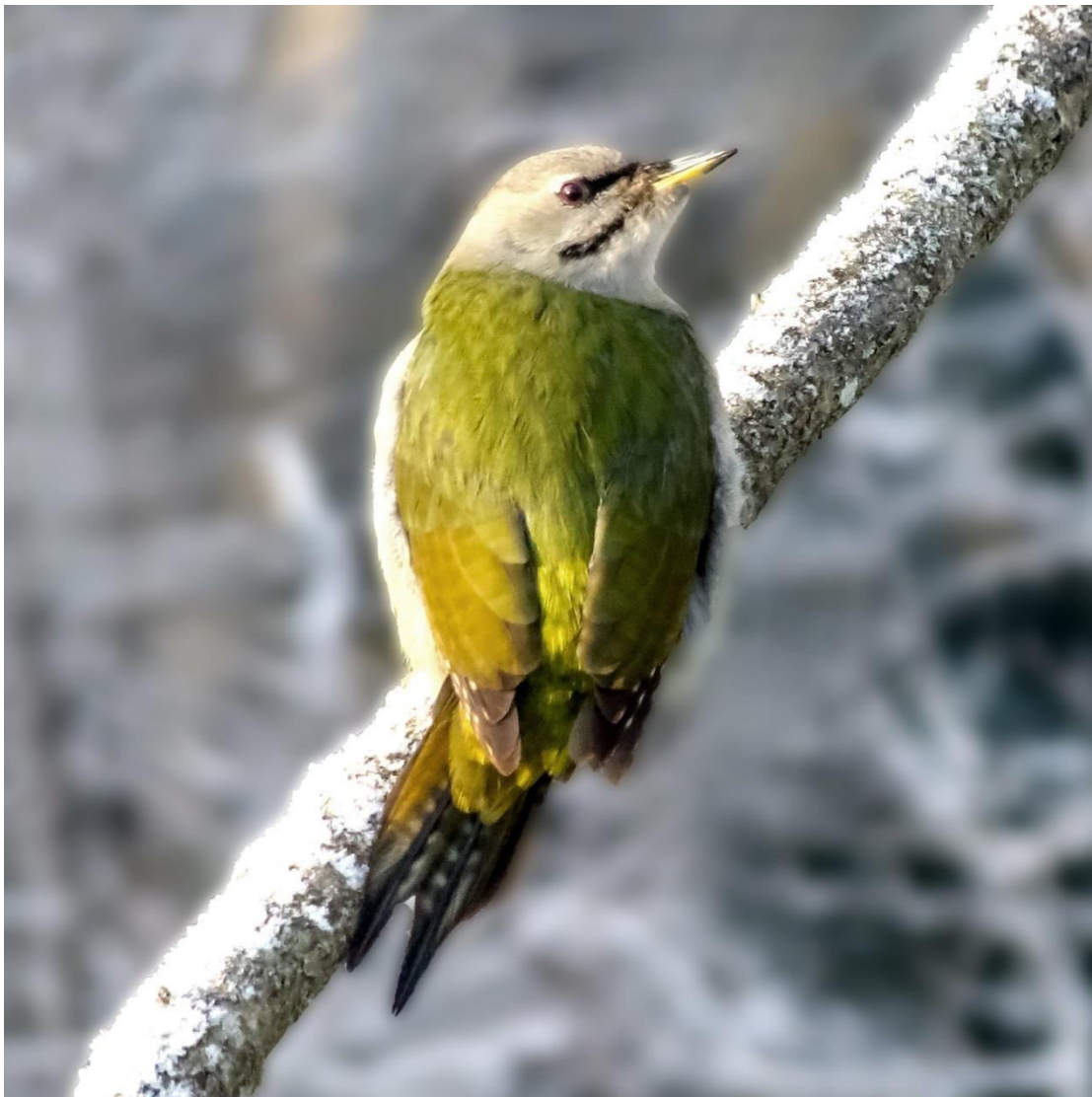
Trolig häckning vid Vikers kyrka. I övrigt sedd eller hörd vid Lilla Gryttjärn, Älvlången, Älvhyttan, Skrekarhyttan, Knapptorp, Östra Sund, Järle kvarn, Bushagen och Hammarby.

98. **Gråspett** *Picus canus*

De flesta rapporter gäller fåglar som besöker fågelmatningar med talg.

Vinter/vår: 1 hane Ulriksdal 1.1–10.3 (Camilla Pettersson). 1 hona Dalkarsberg 10.1 och framåt (Leif Broms). 1 hona Dalhem 11.1–26.2 (Erik Marcusson m.fl.). Max 2 honor 15.1–10.3 och 1 hane 8.2–12.3 Järnboås (Kjell Store). 1 hona Älvhyttan 16–22.2 (Roland Thuvander). 1 ropande Erikaberget 8.3 (Kjell Store). 1 ropande Älvhyttan 11.3 (Roland Thuvander).

Höst/vinter: 1 troligtvis hane 14.12 Stensjöns naturreservat 14.12 samt 1 hona 28.12 och framåt Dalkarsberg (Leif Broms).

Gråspett hona på matning i Dalkarsberg.

Foto: Leif Broms

99. Gröngöling *Picus viridis*

En rapporterad häckning: Ulriksdal (Camilla Pettersson).

Rapporterad från 25 lokaler i kommunen.

100. Spillkråka *Dryocopus martius*

En rapporterad häckning vid Sjölundsvik nära vattenskidklubben.

Rapporterad från 24 lokaler i kommunen.

101. Större hackspett *Dendrocopos major*

Allmän.

102. Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Häckning: Hagbyåns utlopp i Norasjön (Håkan Lavebratt m.fl.). En adult och tre ungar sågs vid Gunnarsberg 5.7 (Claes Dyst). Det är svårt att säga om de senare kommer från det kända boet eller om det rör sig om ytterligare en häckning.

Arten är observerad i Älvhyttan, Hammarby, Dalhem, Hagby, Lindesbysjön, Djupedal, Gyttorps reningsdamm, Knutsberg och Dalbotorpsravinen.

103. Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

1 konstaterad häckning Vederlagstjärnen 23.7 (Bertil Sundberg). 1 hona Alntorpsskogen 2.4 (Kjell Store) samt ett par Dalbotorpsravinen 19.4.

104. Trädlärka *Lullula arborea*

2-3 par häckade i Stora Mons grustag. Dessutom 1 ex. Karthällö mossen 12.3 (Kjell Johansson m.fl.). 1 sjungande Alntorp 5.4 och 1.7.

105. Sånglärka *Alauda arvensis*

Det går utför för sånglärkorna. Både i Alntorp och i Bergsmanshyttan minskar arten snabbt. På båda ställena brukas jorden mer intensivt de senaste åren.

Observerad mellan 25.2–15.11. Största ansamling: Ca 100 ex. rastade Bergsmanshyttan 6.3 (Claes Dyst).

106. Berglärka *Eremophila alpestris*

NY ART FÖR NORA KOMMUN.

1 hane rastade vid Trängbomadet 31.10–1.11 (Håkan Lavebratt m.fl.). Fågeln var alltså kvar två dagar och höll till nere vid sandstranden och en bit upp på land.

107. Backsvala *Riparia riparia*

Åtta rapporter om 10 fåglar mellan 10.5–30.5 samt 17.8–1.9. Arten har blivit sällsynt efter att ha varit en vanlig häckfågel i kommunen.

108. Ladusvala *Hirundo rustica*

Häckfågel som är observerad mellan 16.4–25.9

Stor ansamling: Ca 500 ex. födosökte vid Trängbabadet 2-3.9 (Håkan Lavebratt).

109. **Hussvala** *Delichon urbicum*

Observerad mellan 27.4–31.8. Att observationer helt saknas i september är ovanligt, men arten minskar och ungarna kom på vingar relativt snabbt i den varma sensommaren.

110. **Trädpiplärka** *Anthus trivialis*

Häckfågel. Observerad mellan

111. **Ängspiplärka** *Anthus pratensis*

Rapporterad mellan 23.3–10.10. Häckning har som vanligt skett på Snöbergsmossen med några par. Största flock: ca 150 ex. Södra Ås våtmark 7.5.

112. **Rödstrupig pipelärka** *Anthus cervinus*

År 2014 blev återigen ett år med många rastande rödstrupiga pipelärkor. Sammanlagt rapporteras det om 14 ex. mellan 23.8–12.9. Flest rapporter är som vanligt från Bergsmanshyttan och därefter följer Södra Ås våtmark samt ett fynd från Trängbabadet.

113. **Skärpiplärka** *Anthus cervinus*

1 ex. rastade i Södra Ås våtmark den 13.3. Arten är inte årlig i kommunen.

114. **Gulärta** *Motacilla flava*

Inga rapporterade häckningar.

Observerad på flyttning mellan 5.5-14.5 samt 11.7-20.9.

Sädesärlehane tillsammans med sin unge.

Foto: Erik Marcusson

115. Forsärsla *Motacilla cinerea*

Rapporter finns mellan 7.3–26.10.

Lokaler (12 st.) där observationer gjorts som tyder på häckning:

Venakärret, Törningsdal, Dalhem, Gyttorps reningsdamm, Kvarnbron, Järle kvarn, Hyttfallet, Hammarby, Striberg, Bornsån, Kopparhyttan samt Lindesby.

116. Sädesärsla *Motacilla alba*

Den första sädesärslan observerades vid Trängbomadet 28.3 (Håkan Lavebratt).

Ytterligare fem rapporter finns under de sista dagarna i mars. Den sista rapporten är från 1.10.

117. Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Sidensvansar har rapporterats mellan 1.1–12.4 samt 18.10–31.12. Inga flockar över 100 ex. har rapporterats under dessa två perioder.

Sidensvans.

Foro: Erik Marcusson.

118. Strömstare *Cinclus cinclus*

Under vintern har det observerats strömstare i Järleån, Åpromenaden, Bornsån samt Rastälven.

Häckningar har skett vid Järle kvarn, Bornsån och Rastälven vid Lindesby.

119. Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*

Minst tio övervintrande gärdsmygar rapporterades under januari och februari. De allra flesta intill någon större å eller annat vattendrag. Fem gärdsmygar är rapporterade under december.

120. Järnsparv *Prunella modularis*

Den första järnsparven rapporterades i Järnboås 23.3 (Kjell Store) och den sista för hösten 11.10. Men dagen innan nyår dök det upp en järnsparv på ett fågelbord i Södra Ås. Den var kvar även under 2015. Vinterfynd är sällsynta i Västmanland.

Järnsparv i Dalhem

Foto: Erik Marcusson

121. Rödhake *Erithacus rubecula*

Vinter: 1 ex. Järnboås villaområde 9-23.1 (Kjell Store). 1 ex. Dalsta 25.2 (Håkan Lavebratt). 1 ex. Dalsta 2-31.12 (Berit Ragné) och 1 ex. Norra Ås 27.12.

122. Näktergal *Luscinia luscinia*

Fyra fynd av sjungande fåglar:

1 ex. Trängbo 10.5 (Stefan Wahlstedt). 1 ex. Järle Kvarn 16.5–1.6 (Peter Bernövall m.fl.). 1 ex. Södra Ås 20.5 samt 1 ex. Hagby 20.5 (Lisbeth Uhr).

123. Blåhake *Luscinia svecica*

Sammanlagt sju fynd mellan 21.8–11.9.

1 ex. i Södra Ås våtmark 21.8, 6.9 samt 11.9. 1 ex. Älvhyttan 27.8 (Roland Thuvander). 1 ex. Norra Ås 2.9 (Thomas Uhr). 1 ex. Bergsmanshyttan 6.9 (Claes Dyst). 1 ex. Norra Ås 6.9.

124. Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Tre rapporterade häckningar i Glifsa (Lisbeth Uhr), Södra Ås och Norra Husby (Liisa Nilzon). Troligtvis häckade något eller några par inne i Nora.
Rapporterad mellan 1.5–6.9.

125. **Buskskvätta** *Saxicola rubetra*

Häckfågel som noterats mellan 26.4–13.9.

126. **Stenskvätta** *Oenanthe oenanthe*

Påträffad mellan 26.4–11.5 samt 1 ex. vid Lindesbysjön 30.5 (Kjell Store). En ungfågel i Södra Ås 7.7.

På hösten sågs fåglar 21.8–23.9 samt ett sent fynd 30.10 Södra Ås våtmark (Claes Dyst).

Rastande stenskvätta.

Foto: Erik Marcusson.

127. **Ringtrast** *Turdus torquatus*

Fem fynd av sex fåglar. Alla är rastande fåglar på vårflyttning.

1 hane Sjölundsvik 14.4. 1 hona Södra Ås 26.4. 1 hane Södra Ås 7-8.5 och två honor Södra Ås 7.5. Dessutom 1 hane Odengatan 2 Nora 5.5 (Berit Ragné).

128. **Koltrast** *Turdus merula*

Allmän. Verkar fortfarande öka med övervintrande fåglar och då främst hanar.

129. **Björktrast** *Turdus pilaris*

Allmän. Övervintrande fåglar verkar öka.

130. **Taltrast** *Turdus philomelos*

Häckfågel. Rapporterad mellan 23.3–1.11 samt en sen fågel vid Gyttorps reningsdamm 19.11 (Peter Bernövall).

131. Rödvingetrast *Turdus iliacus*

De första två sjungande fåglarna hördes den 22.3 vid Sjölundsvik (Lisbeth Uhr) och de sista två rödvingarna sågs rasta vid Bergsmanshyttan den 8.11.

Största flock: Ca 100 ex. Sjölundsvik 14.4 (Mattias Pozgai).

Koltrasthane i Dalhem.

Foto: Erik Marcusson.

132. Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Häckfågel som häckar i skog men ses ofta födosöka på närliggande fält. Årets första dubbeltrast rapporterades från Dalbotorpsravinen den 6.3 och årets sista vid Bergsmanshyttan den 8.11.

133. Gräshoppsångare *Locustella naevia*

1 sjungande fågel 6-9.6 Björkborn (Lars Skoglund) blev enda observationen.

134. Flodsångare *Locustella fluviatilis*

2 sjungande fåglar i energiskogen, Hammarby 29.5–25.6 (Roland Thuvander m.fl.).

135. Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*.

Endast tre rapporter om sjungande fåglar. Inga rapporter från Södra Ås.

1 ex. Västra Öskevik 15.6. 1 ex. Lerkesåns utlopp 23.6 och 1 ex.

Bergsmanshyttan 25.6.

136. Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Sju rapporter om 8 sjungande fåglar. Alla i juni.

1 ex. Övre Bondborn 6.6. 1 ex. Älvhyttan 12.6 (Roland Thuvander). 1 ex.

Björkborn 15.6. 1 ex. Alntorp 18.6 (Anders och Anita Hutter). 1 ex. Södra Ås

våtmark 19.6. 1 ex. Älvhyttan 22.6 (Roland Thuvander) och 2 ex. Hammarby 25.6.

137. **Rörsångare** *Acrocephalus scirpaceus*

Rapporterad mellan 11.5–9.9.

Största ansamlingen: 5 ex. Nedre Bondborn 24.7 (Bertil Sundberg).

138. **Härmsångare** *Hippolais icterina*

Härmsångare har rapporterats mellan 11.5–2.7.

139. **Ärtsångare** *Sylvia curruca*

Rapporterad mellan 13.4–27.10.

140. **Törnsångare** *Sylvia communis*

Observerad mellan 9.5–3.7.

141. **Trädgårdssångare** *Sylvia borin*

Rapporter finns mellan 10.5–9.9.

142. **Svarthätta** *Sylvia atricapilla*

Vinter: 1 hona Dalsta 1-11.1 (Berit Ragné m.fl.).

I övrigt rapporterad mellan 23.4–31.10.

143. **Grönsångare** *Phylloscopus sibilatrix*

Rapporterad mellan 5.5–2.7. Verkar minska i Nora kommun. Grönsångaren trivs i öröjd blandskog, vilket är en ovanlig biotop numer.

144. **Gransångare** *Phylloscopus collybita*

Rapporterad mellan 27.3–13.10.

Rapporterad från tolv lokaler under våren och sju lokaler under hösten.

Under häckningssäsongen har sjungande hanar hörts vid Gyttorps reningsdamm, Oskarsvik samt vid ett tillfälle vid Ulriksdal 1.6 (Camilla Pettersson).

145. **Lövsångare** *Phylloscopus trochilus*

Rapporterad mellan 22.4–17.9, vilket är en normal fyndbild.

146. **Kungsfågel** *Regulus regulus*

Ganska vanlig fågel i barrskogarna året om.

147. **Grå flugsnappare** *Muscicapa striata*

Rapporterad mellan 7.5–9.9. Häckning i bl.a. Älvhyttan.

148. **Mindre flugsnappare** *Ficedula parva*

1 sjungande hane vid Näsmarkerna 10.6 (Bengt Hertzman och Lars Bergendorf).

149. **Svartvit flugsnappare** *Ficedula hypoleuca*
Allmän häckfågel. Påträffad i kommunen mellan 28.4–28.8.

150. **Stjärtmes** *Aegithalos caudatus*
Stannfågel som inte verkar minska i antal. Största flock 17 ex. Alntorp 31.8.

Stjärtmesar kommer gärna till talgbollar som här i Dalhem. Foto Erik Marcusson

151. **Entita** *Picile palustris*
Ganska vanlig vid fågelbord och i blötare skogspartier.

152. **Talltita** *Picile montanus*
Minskande, men finns i barrskogsmiljöer.

153. **Tofsmes** *Lophophanes cristatus*
Minskande. Finns i barrskogsmiljöer.

154. **Svartmes** *Periparus ater*
Finns i barrskogsmiljöer.

155. **Blåmes** *Cyanists caeruleus*
Allmän.

156. **Talgoxe** *Parus major*
Allmän

157. **Nötväcka** *Sitta europaea*
Allmän

158. **Trädkrypare** *Certhia familiaris*

Tämligen allmän.

159. **Törnskata** *Lanius collurio*

Årets första törnskata sågs redan den 1.5 i Älvhyttan (Roland Thuvander). Minst sju häckningar är rapporterade. Den sista törnskatan sågs i Södra Ås våtmark 1.9.

160. **Varfågel** *Lanius excubitor*

Övervintrande och rastande fåglar är rapporterad mellan 1.1–23.3 och 12.9–31.12. Under den första perioden sedd i Alntorp, Flaksjön, Stadra, Södra Ås, Hammarby, Skålamossen, Hultamossen. Under den senare delen av året sedd vid Södra Ås, Älvhyttan, Trängbo, Klacka-Lerberg, Bergsmanshyttan, Alntorp samt Bondbyn.

161. **Nötskrika** *Garrulus glandarius*

Ganska vanlig i skogsmiljöer.

162. **Skata** *Pica pica*

Allmän i människans närhet.

163. **Nötkråka** *Nucifraga caryocatactes*

Sedd bland Noras cembratallar mellan 25.6–30.9 med som mest 4 ex. I övrigt sedd i Nora under den tiden vid Sunnanlid, Haga, Dalsta och Karlsäng. (Ove Carlsson m.fl.). Under vinter och vår rapporterad vid Hjernet 19.2 (Claes Dyst) och Dalsta 7-8.3 (genom Berit Ragné). Nötkråka har också observerats vid Järleån 7.7 (Per Larsson) och 25.10 samt vid Bergsängsudden 6.8 och Västra Sund 16.9 (Bernt Larsson).

164. **Kaja** *Corvus monedula*

Allmän. Antalet varierar under året.

165. **Råka** *Corvus frugilegus*

Endast två rapporter, vilket är färre än det brukar ses under ett år.

1 ex. Järleåns naturreservat 18.6 (Anders Hutter) samt 1 ex. sträckande SV Gustavsberg 23.12 (Håkan Lavebratt). Den senare är alltså ett vinterfynd.

166. **Kråka** *Corvus corone cornix*

Allmän.

167. **Korp** *Corvus corax*

Inga rapporterade häckningar. Det verkar som korpen minskat något de senaste åren.

168. **Stare** *Sturnus vulgaris*

Sedd mellan 7.3–31.12. Häckfågel som minskar.

Ovanligt många starar sågs under årets sista månad. 42 ex. i Södra Ås mellan 6-14.12 och en liten flock på minst 8 ex. gjorde övervintringsförsök vid Göranstorp, Järnboås och höll mest till i en gödselstack med fårgödsel.

169. **Gråsparv** *Passer domesticus*

Har nog minskat ytterligare. Rapporterad från några olika platser i Nora samt i Västra Öskevik.

170. **Pilfink** *Passer montanus*

Allmän och har kanske ökat något.

171. **Bofink** *Fringilla coelebs*

Vinter: 1 hane Järnboås 11–15.1 (Kjell Store). 1 ex. Dalhem 27.1 (Erik Marcusson). 1 hona Älvhyttan 21–15.12 (Roland Thuvander).

Under vår och höst kan stora flockar rasta på åkrarna. Som mest 150 ex. i Bergsmanshyttan 22.3 och Södra Ås 21.9.

Bofinkhane i Dalhem

Foto: Erik Marcusson

172. **Bergfink** *Fringilla montifringilla*

Vinter: 1 hona Dalsta 21.2 (Håkan Lavebratt) och 1 ex. 28.2 (Berit Ragné).

1 hona och en hane Dalsta 6-26.12 (Håkan Lavebratt m.fl.) 1 hane Södra Ås 23–31.12.

Största flock: 100 ex. Dalhem 26.3 (Erik Markusson).

173. **Grönfink** *Carduelis chloris*

Uppträder flockvis. Minskar antagligen på vissa lokaler, men ökar möjligen på andra.

174. Steglits *Carduelis carduelis*

Rapporterad under årets samtliga månader.

Vinter/vår: Rapporterad från Dalsta, Stensnäs, Älvhyttan, Järnboås och Björkborn.

Höst/Vinter: Rapporterad från Älvhyttan, Södra Ås och Dalsta

Största flock: 22 ex. Järnboås villaområde 17.1 (Kjell Store).

175. Grönsiska *Carduelis spinus*

Allmän häckfågel som varierar i antal vintertid. Ganska fåtalig under årets sista månad.

Grönsiska i Dalhem.

Foto: Erik Marcusson.

176. Hämpling *Carduelis cannabina*

Rapporterad med enstaka exemplar mellan 20.3–9.9. Ett par höll revir vid Stora Mons grustag. Tillfälligt påträffad i Älvhyttan, Norra Husby, Bergsmanshyttan och Södra Ås.

177. Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Totalt tre rapporter: Vår: 2 ex. Södra Ås 20.3

Höst: 3 ex. Älvhyttan 27.10 (Roland Thuvander). 4 ex. Bergsmanshyttan 1.11.

178. Gråsiska *Carduelis flammea*

Rapporterad mellan 1.1–11.5 och 24.8–6.12. Betydligt mer fåtalig under årets senare del än i början av året.

179. Snösiska *Carduelis hornemanni*

Påträffad under februari och mars på tre lokaler.

Minst 2 ex. Dalhem 9.2–3.3 (Erik Marcusson). 1 hona Södra Ås 9.2 och 1 hane Älvhyttan 26.3 (Roland Thuvander).

Snösiska i Dalhem.

Foto: Erik Marcusson

180. Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

Två höstfynd.

1 hane rastade Södra Ås våtmark 24.8 och 1 ex. Älvhyttan 20.9 (Roland Thuvander).

181. Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*

Rapporterad under årets alla tolv månader, men aldrig speciellt vanlig, som arten kan vara under granens kottår.

182. Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*

Rapporterad från elva lokaler: Karthällö mossen, Snöbergsmossen, Skålamossen, Snöbergstorp, Trehörningen, Stora Mon, Dalhem, Blexberg, Bälgsjön, Hultamossen och Stensjöns naturreservat. Antagligen har den större korsnäbben häckat vid flera av dessa lokaler.

183. Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Rapporterad 17.5–7.7. Det gäller endast sjungande hanar, som hörts på 18 lokaler. Inga kända häckningar men minst två sjungande och revirhävdade hanar fanns i Hammarby och ett permanent revir vid Åkerby (Maddelene Markert). Rapporterad från Knapptorp, Östra Sund, Lärkesåns utlopp, Sjölundsvik, Övre Järle, Åpromenaden, Vårdcentralen, Prästgården, Dalsta, Trängbomadet, Gunnarsberg, Bröstorp, Hammarby, Järlehyttbäcken, Bornsån, Nedre Bondborn och Järnboås villaområde.

184. Tallbit *Pinicola enucleator*

Enda fyndet är minst 30 ex. födosökande vid Digerberget 18.1 (Erik Marcusson m.fl.).

185. Domherre *Pyrrhula pyrrhula*

Allmän. Sedd parvis eller i flockar. Verkar inte minska. Största flock: 22 ex. Skoftorp 19.12.

Domherrar i Dalhem.

Foto: Erik Marcusson.

186. Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*

Häckfågel. De flesta individerna flyttar men ett fåtal blir kvar under vintern. Vinter: 4 ex. Norra kyrkogården 10.1 (Håkan Lavebratt). 1 ex. Dalsta 11.1 och 2 ex. Esstorp 30.1
December: 2 ex. 7.12 Dalsta och 1 ex. 13.12 Dalsta (Håkan Lavebratt).

Stenknäckar och en domherre på matning i Dalhem.

Foto: Erik Marcusson

187. Lappsparv *Calcarius lapponicus*

Rapporterad vid fyra tillfällen.

Vår: 1 ex. Södra Ås våtmark 5.4 och 1 hane Bergsmanshyttan 7.5.

Höst: 1 ex. Trängbomadet 23.8 (Håkan Lavebratt). 1 ex Södra Ås 13.9.

188. **Snösparv** *Plectrophenax nivalis*

Vinter: 1 hane vid Bergsmanshyttan 1-11.1 (Claes Dyst m.fl.)

Vår: Rapporterad vid sex tillfällen med som mest 40 ex. vid Bergsmanshyttan mellan 25.2–22.3. 1 ex. Södra Ås 23.3 och 1 ex. Trängbomadet 2.4 (Håkan Lavebratt).

Höst: 1 ex Hammarby (Anders och Anita Hutter).

189. **Gulspurv** *Emberiza citrinella*

Inte direkt ovanlig men minskande i jordbruksmiljöer. Det vore nog bra att ha koll på gulsparvens fortsatta populationsutveckling. Största flock: 50 ex. Alntorp 13.12.

Gulspurv i Dalhem

Foto: Erik Marcusson.

190. **Sävspurv** *Emberiza schoeniclus*

Flyttfågel som sällsynt kan försöka övervintra i vassar. Påträffad mellan 5.3–16.10.

Hybrider:

Vitkindad gås x Kanadagås

2 ex. rastade vid Oskarsvik 5-11.4 (Claes Dyst m.fl.).

Grågås x Kanadagås Enstaka sedda mellan

Som vanligt ses ett mindre antal i kanadagåsflockarna. Gissningsvis har 5-8 ex. setts under året.

Däggdjur i Nora kommun 2014

Det vore roligt om fler rapporter kom in på våra däggdjur i kommunen. Nedan nämns lite om några få däggdjursarter.

Utter: En utter blev påkörd av bil inne i Nora under december. Uttrar och utterspår har setts i Järleån och då främst i Hammarbydammen.

Buskmus Tre rapporter om buskmöss som tagits av katt i Älvhyttan (Roland Thuvander).

Skogslämmel: Under sensommaren och hösten finns många rapporter om skogslämmel. Gynnsamma år, som 2014, ökar populationen stort och den kan påträffas nära hus och på gångvägar. Ofta hittar man döda skogslämlar. Katter tar gärna lämlar, men verkar inte vara sugna på att äta upp den illasmakande gnagaren.

Som vanligt finns flera rapporter om Vildsvin, Varg och Lo.

Rådjur

Foto: Erik Marcusson

Småkryp i kommunen

Listan över bestämda arter som setts i Nora kommun blev lite längre i Artportalen 2014. 186 nya småkryp noterades. Nu har drygt 2200 arter lagts in, men det är endast en liten del av vad som egentligen finns. Det är bara kärlväxter, fåglar och de fåtaliga grod- och kräldjursarterna som vi har hyfsad koll på, bland alla livsformer som finns i kommunen.

Vad gäller småkryp, svampar, mossor, lavar och även de små däggdjuren finns mycket mer att upptäcka.

Här följer ett litet urval av de arter som säkert är vanliga men inte registrerats innan 2014 i Nora kommun:

Aspstyltmal

Olophrum piceum (Allätarbagge)

Ampedus pomorum (knäppare)

Sumpfotblomfluga

Linkronmal

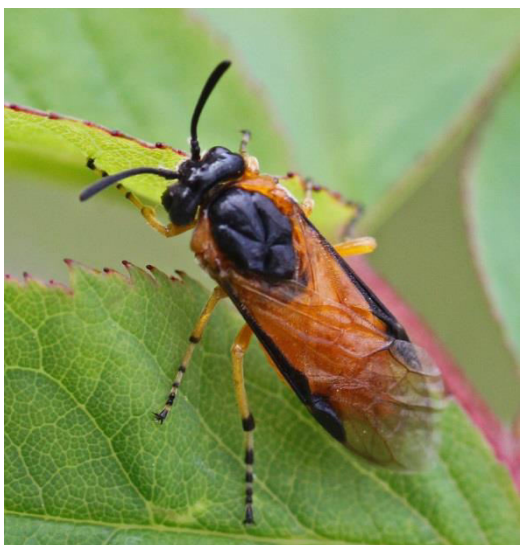
Större skogsblomfluga

Vårtbjörkguldmal

Suillia parva (myllfluga)

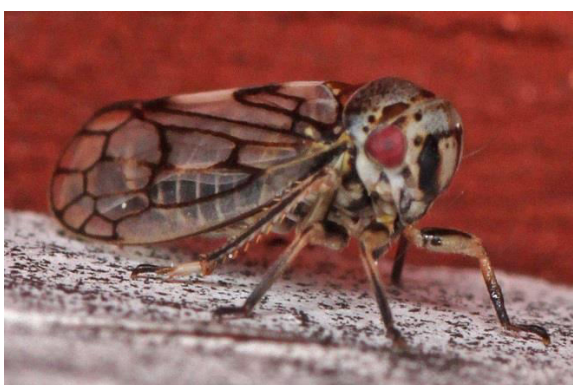
Gul rosenstekel

Trebandad murargeting

Dioctria hyalipennis (rovflugor)

Oncopsis subangulata (stritar)

Sorklöpare (jordlöpare)

Zonsmalbi

Anders Carlberg för Nora Biologiska Förening.

Du vet väl att det går att rapportera alla svenska arter i Artportalen www.artportalen.se eller meddela till noraanders@tele2.se

Stövsländor i Nora kommun

Stövsländor är en ganska enhetlig grupp insekter. Ordet ”stöv” betyder damm, men de kan leva i många olika slags miljöer. Boklusen är en liten stövslända som äter svamphyfer i gamla böcker.

Det har påträffats 60 arter i Sverige. I Nora finns tio av dessa noterade. Säkert finns det många fler arter att hitta i vår kommun om man gör riktade eftersökningar. I Västmanland har det hittills upptäckts 24 arter.

Ett bra sätt att hitta stövsländor är att ha ett paraply, som man fäller ut och ställer upp och ned under en buske eller trädgren och sedan bankar man på busken/grenen över paraplyet. Då ramlar stövsländor ihop med andra insekter och spindlar ner i paraplyet. Sedan gäller det att ha skarp syn, för många av stövsländorna är mycket små. Ett annat sätt är att hänga ut tvättade ljusa lakan utomhus på en torklina. Då kan flera olika arter komma flygande och sätta sig på lakanen. Även ljusa byggnader, som kalkade kyrkor är bra platser för att få syn på dessa små varelser.

Bäst tid att hitta stövsländor är sensommaren, då är de färdigbildade och kan flyga. Fast alla kan inte flyga. Många arters honor är vinglösa och t.ex. boklusen, som alltså är en stövslända, har varken honor eller hanar vingar.

En volym ur Nationalnyckeln behandlar Nordens stövsländor. Om någon är intresserad är den prisvärda boken väl värd att köpa.

Här nedan följer foton på de stövsländor som hittills lyckats fotograferats i Nora kommun. De flesta tillhör de ”större arterna” som är några mm långa.

Jättestövsländorna blir faktiskt ca 7 mm långa, så de är relativt lätta att upptäcka om de sitter på något ljust underlag.

1. Mörkribbad fransvingeslända

2. Flaggstövslända

3. Lövglasvingeslända

4. Höstövslända

5. Mörkhuvad fransgaffelslända

6. Bredbandad fransgaffelslända

7. Randig gluggmärkesslända

8. Klarvingad jättestövslända

9. Bandvingad storstövslända

10. Fläckvingad storstövslända

Barrglasvingeslända. En art som säkert är mycket vanlig i Nora kommun. Den här hittades dock i en gran i Lindesbergs kommun.

Almsnabbvinge hemma hos upptäckaren Camilla Pettersson i Ulriksdal, Born den 11 juli. Här syns det karaktäristiska vita w på bakvingens undersida.

Piltecknad fältmätare är en vacker nattfjäril vars larver lever på ängsruta.

Exkursionsprogram 2015

- sö 22 mar kl. 17.00** **Årsmöte**
i Församlingshemmet i Nora. Naturfotograf Torbjörn Arvidsson tar oss med på en resa till Varanger i Nordnorge 2014. Samarr.: Föreningen Norden i Nora
- to 23 apr kl. 18.00** **Sjön Saxen**
Kvällsutflykt med fågelsång och korvgrillning. Trast- och rödhakesång. Kanske en spelande morkulla. Ledare: Peter Bernövall
- to 7 maj kl. 18.00** **Osets naturreservat, Örebro**
Fågelutflykt med vadare, andfågelarter, doppingar och näktergalar. Ledare: Roland Thuvander
- lö 23 maj kl. 06:00** **Åsbosjön runt på cykel**
Följ med och upplev 70-80 fågelarter på 4 timmar. Matsäcksrast vid Bergsäng. Ledare: Anders Carlberg
- on 27 maj kl. 18:00** **Dalbotorpsravinerna, nytt naturreservat i Nora**
Intressant äldre naturskog med rik kryptogam- och svampflora med flera rödlistade arter. Djupt nedskurna raviner. Fin biotop för mesar och hackspettar. Ledare: Peter Bernövall
- lö 6 juni kl. 08:00** **Knuthöjdsmossen och Björskogsnäs**
Vi besöker reservaten för att få uppleva fantastisk natur med smålommar, gökar, guckuskor och mycket annat. Samarr.: Naturskyddsföreningen i Nora. Ledare: Peter Bernövall
- to 11 juni kl. 18:00** **Röbergshagemossen, nytt naturreservat i Nora**
Reservatet är ett stort moss- och kärrområde beläget sydväst om Skymhyttan i Kilsbergen. Flera olika typer av våtmarker, i stort sett opåverkade av vatten- regleringar, finns i reservatet. Många fjärilsarter bl.a. vädnnätfjäril. Samarr.: Naturskyddsföreningen i Nora. Ledare: Roland Thuvander
- sö 14 juni kl. 10:30** **De vilda blommornas dag. Fjärilar och botanik.**
kl. 11.00 vid Munkhyttans skola Besök i Munkhyttans och Spångabäckens naturreservat. Arrangör: Örebro läns botaniska sällskap. Ledare: Claes Eliasson
- lö 27 juni kl. 08:00** **Botanisk heldagsexkursion till Kinnekulle i Västergötland.**
Vi besöker detta fantastiska berg med dess intressanta torrängsväxter, orkidéer och sällsyntheter som kalknarv och kalkkrassing. Ledare: Kjell Sundkvist och Peter Bernövall
- sö 20 sep kl. 16:00** **Tranor vid Kvismaren**
kl. 17.00 Öby Kulle Tranor och sädgäss i tusental, havsörnar och mycket annat. Ledare: Lovisa Nilsson
- lö 26 sep kl. 10:00** **Svampar i Vena hage, Älvhyttan.**
kl. 10.30 vid Vena hage Ängssvampar, vaxskivlingar, rödskivlingar i Vena hage, en av länets artrikaste lokaler för dessa typer av svampar. Samarr.: Örebro läns botaniska sällskap. Ledare: Herbert Kaufmann

(Med reservation för ändringar)